

Τα βασικότερα είδη φιδιών στην Ελλάδα: Επικινδυνότητα – Αντιμετώπιση τσίμπηματος

Τα βασικότερα είδη φιδιών στην Ελλάδα με τα ονόματά τους είναι τα εξής...

Είναι παράξενο, αλλά σύμφωνα με την Ελληνική Μυθολογία ο πρώτος πραγματικός άθλος του μυθικού ήρωα Ηρακλή, είναι ότι έπνιξε τα δύο φίδια στην κούνια. Προφανώς οι αρχαίοι μας πρόγονοι είχαν ένα δέος απέναντι στα ερπετά όπως και εμείς σήμερα.

Υπάρχουν άτομα, περίπου 1% που δεν διαθέτουν αυτό το γονίδιο της ερπετοφοβίας και αυτό εκδηλώνεται από τη μικρή ηλικία. Ορισμένοι από αυτούς ασχολούνται στην ενήλικη ζωή επαγγελματικά με τα φίδια. Σε όλη τη γη υπάρχουν χιλιάδες φίδια εκ των οποίων όμως λίγα είναι τα ιοβόλα (δηλητηριώδη). Τα σπουδαιότερα εξ αυτών είναι η Έχιδνα (Ευρώπη), το κοράλι (Αριζόνα ΗΠΑ, Μεξικό), ο κροταλιάς (Αμερική) και η κόμπρα (Ασία).

Ορισμένα μεγάλα ερπετά είναι συσφιγκτήρες, με σκοπό να συνθλίβουν το θύμα τους γιά να το καταβροχθίσουν. Τέτοια είναι ο Βόας, ο Πύθων και η Ανακόντα. Πέραν της Έχιδνας, όλα τα ερπετά που προαναφέρθηκαν δεν υπάρχουν στην Ελληνική πανίδα. Διεθνώς, τα πλέον επικίνδυνα ερπετά είναι η βασιλική Κόμπρα που προκαλεί νευροπαράλυση, το κοράλι και ο κροταλιάς.

Σε μερικά κράτη οι λαοί είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τα ερπετά, σε σημείο μάλιστα που τα εκπαιδεύουν να χορεύουν και αποτελούν τουριστική ατραξιόν (Ινδία, Σιγκαπούρη, Ταϊλάνδη, Αφρική, κλπ). Σε άλλα κράτη είναι σοβαρό το πρόβλημα ιοβόλων όφεων και υπάρχουν εκεί εξειδικευμένα εργαστήρια παραγωγής αντιτοφικών ορών.

Ποια είναι η ερπετολογική πανίδα της Ελλάδας:

Στην Ελλάδα το βασικό πρόβλημα ερπετών είναι οι έχιδνες (οχιές). Στα Νοσοκομεία χρησιμοποιείται ενίοτε ένας ήπιος αντιεχιδικός ορός, (Serum Antivenera) Ιταλικής παραγωγής, ως αντίδοτο, αλλά σταδιακά τείνει να καταργηθεί λόγω παρενεργειών. Η σημερινή αντιμετώπιση των τσίμπημάτων φιδιών αναγράφεται κατωτέρω.

Τα φίδια χωρίς δηλητήριο λέγονται «άγλυφα». Τα φίδια με δηλητήριο στα μπροστινά δόντια λέγονται «προτερόγλυφα» (είναι πολύ επικίνδυνα) και τα φίδια με δηλητήριο στα πίσω δόντια λέγονται «οπισθόγλυφα» (είναι λιγότερο επικίνδυνα). Τα φίδια το χειμώνα πέφτουν σε χειμερία νάρκη και ξυπνούν την άνοιξη.

Θεωρητικά όλα τα ανωτέρω φίδια μπορεί να δαγκώσουν. Ειδικότερα, τα ακίνδυνα «άγλυφα» ερπετά (χωρίς δηλητήριο) αφήνουν αποτύπωμα της σιαγόνας πάνω στο δέρμα. Στα «οπισθόγλυφα» μετά το δάγκωμα μένουν στο δέρμα εκδορές. Τέλος το δάγκωμα των «προτερόγλυφων» που είναι τα πλέον επικίνδυνα αφήνει στο δέρμα δύο τρυπίτσες από τα δύο μπροστινά δόντια. Αυτό είναι πολύ χρήσιμο για το γιατρό ώστε να γνωρίζει από πού προήλθε το τσίμπημα και τι πρέπει να κάνει. Κατά κανόνα δύο τρυπίτσες σημαίνουν τσίμπημα έχιδνας.

Τα βασικότερα είδη φιδιών στην Ελλάδα με τα ονόματά τους είναι τα εξής:

Κοινή οχιά (*Vipera ammodytes*, έχιδνα η αμμοδύτης): Ζει στην ηπειρωτική χώρα, στις Κυκλάδες και τα Ιόνια Νησιά. Τρέφεται με ποντίκια, σαύρες και έντομα. Το αρσενικό, είναι χρώματος γκρι, ενώ το θηλυκό είναι χρώματος κεραμιδί. **Είναι πολύ επικίνδυνο και δηλητηριώδες φίδι.** Χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι ένα μικρό κέρασ στο εμπρόσθιο μέρος της κεφαλής του. Το δηλητήριο εκκρίνεται από τα μπροστινά δύο μεγάλα δόντια.

Vipera ammodytes, έχιδνα η αμμοδύτης

2. Οθωμανική Οχιά (*Vipera xanthina*, Έχιδνα η ανοιχτόχρωμος): Δεν φέρει το χαρακτηριστικό κέρασ της κοινής οχιάς. Ζει στα νησιά του Αιγαίου και στον Έβρο.

Τρέφεται με μικρά θηλαστικά και με πουλιά. **Είναι πολύ επικίνδυνη.** Το δηλητήριο εκκρίνεται από τα μπροστινά δύο μεγάλα δόντια.

Vipera xanthina, Έχιδνα η ανοιχτόχρωμος

3. Οχιά της Μήλου (*Vipera lebetina*): Είναι ενδημικό είδος. Ζει στη Μήλο, Κίμωλο, Σίφνο και Πολύαιγο. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά, σαύρες και έντομα. Φτάνει μήκος τα 120cm. Μια ποικιλία της έχει κόκκινο χρώμα (σπάνιο είδος). Προστατεύεται με το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981 και ήδη το έτος 2005, Ευρωπαϊκή κοινοτική οδηγία απείλησε με πρόστιμο την Ελλάδα γιατί δεν έλαβε καμιά μέριμνα για τη διάσωση αυτής της οχιάς της Μήλου. Στη διάρκεια της δικτατορίας είχε επικηρυχθεί με 10 δρχ το κεφάλι, ενώ σήμερα παρουσιάζει συλλεκτικό ενδιαφέρον για ερπετάρια. **Είναι δηλητηριώδες φίδι.**

Οχιά της Μήλου (*Vipera lebetina*)

4. Σπάνια Οχιά της Ροδόπης ή Αστρίτης (*Vipera berus*): Ζει στην οροσειρά της Ροδόπης. Το μέγεθός της είναι περί τα 75cm μέγιστο. Τρέφεται με μικρά πουλιά, σαύρες, βατράχια, και μικρά θηλαστικά. **Είναι δηλητηριώδες φίδι.**

Οχιά της Ροδόπης – Αστρίτης (*Vipera berus*) Φωτ. Ηλίας Στραχίνης

5. Μικρή Οχιά (Νανόχεντρα) (*Vipera ursinii*): Απαντάται στην οροσειρά της Πίνδου. Τρέφεται με μικρές σαύρες, θηλαστικά και μικρά έντομα. Μέγιστο μήκος είναι τα 50cm. **Εχει δηλητήριο στα δύο μπροστινά δόντια.** Προστατεύεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως απειλούμενο είδος.

Μικρή Οχιά (Νανόχεντρα) (*Vipera ursinii*)

6. Μαυρόφιδο ή Σαπίτης (*Malpolon isignitus*): Είναι από τα μεγαλύτερα φίδια της Ελλάδας. Μέγιστο μήκος 200cm. Ζεί σε όλη σχεδόν την Ελλάδα. Τρέφεται με πουλιά, μικρά θηλαστικά και σαύρες. Έχει δηλητήριο που εκκρίνεται από τα πίσω δόντια της άνω γνάθου (οπισθόγλυφο). **Δεν είναι πολύ επικίνδυνο.**
Συμπτώματα: Πρήξιμο και ελαφρύς πυρετός.

Μαυρόφιδο ή Σαπίτης (*Malpolon isignitus*)

7. Σαΐτα (*Coluber najadum*): Ζει στην ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά. Μέγιστο μήκος 100cm. Είναι λεπτό φίδι και το χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι μαύρες κηλίδες στα πλάγια του λαιμού, και επίσης όταν ενοχληθεί συσπειρώνεται και εκτινάσσεται σαν ελατήριο για να ξεφύγει. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά και σαύρες. **Δεν έχει δηλητήριο.**

“Τροφή”: Λοιπόν, μετά από σχόλια φίλων, αλλά και δικής μου εμπειρίας υπήρξαν κάποιες αμφιβολίες για την περιγραφή του συγκεκριμένου, δηλαδή: Από ότι θυμάμαι (αλλά και οι σχολιάσαντες), η σαΐτα (σαϊτούρα στο χωριό) ήταν ένας από τους μεγαλύτερους παιδικούς μου φόβους, καθώς αυτό το τίναγμα που αναφέρει τότε μας έλεγαν πως το χρησιμοποιεί για να επιτεθεί και όχι για να φύγει. Επίσης επικρατούσε η φήμη, πως είναι από τα ελάχιστα φίδια που επιτίθενται και χωρίς αιτία, και όχι όπως τα υπόλοιπα που το κάνουν μόνο αν ενοχληθούν. Έκανα λοιπόν μία μικρή έρευνα για να διαπιστώσω την αλήθεια η οποία είναι αυτή ακριβώς που περιγράφει το άρθρο, ότι δηλαδή είναι ακίνδυνο και χωρίς δηλητήριο!!!
Εάν κάποιος ξέρει κάτι περισσότερο, παρακαλώ να το μοιραστεί μαζί μας, ώστε κι εμείς με την σειρά μας να ενημερωθούμε σωστά...
Ευχαριστώ!

Σαΐτα (*Coluber najadum*)

8. (*Coluber gemonensis*): Ζεί στην ηπειρωτική Ελλάδα και σε ορισμένα νησιά όπως και στην Κρήτη. Μέγιστο μήκος 100cm. Τρέφεται με ποντίκια, αρουραίους, πουλιά, σαύρες και βατράχια. Είναι ακίνδυνη. **Δεν έχει δηλητήριο.**

(*Coluber gemonensis*)

9. Δενδρογαλιά (*Coluber nummifer* και πλέον *Hemorrhois nummifer*): Απαντάται κυρίως στα Δωδεκάνησα. Τρέφεται με σαύρες και πουλιά. Φτάνει τα 100cm μήκος. Είναι ακίνδυνο, δεν έχει δηλητήριο.

10. (*Coluber caspius*): Ζεί στην ηπειρωτική Ελλάδα και σε ορισμένα νησιά. Μέγιστο μήκος 100cm. Τρέφεται με ποντίκια, αρουραίους, πουλιά, σαύρες και βατράχια. Είναι ακίνδυνη. [Δεν έχει δηλητήριο.](#)

(*Coluber caspius*)

11. Σπιτόφιδο (*Elaphe situla*): Ζει σε όλη την Ελλάδα. Απαντάται συχνά μέσα σε κήπους. Το μέγιστο μήκος του είναι 110cm. Τρέφεται με μικρά ποντίκια και σαύρες. Είναι ακίνδυνο. [Δεν έχει δηλητήριο.](#)

Σπιτόφιδο (*Elaphe situla*)

Και αυτό είναι εκείνο που βρήκαμε πρόσφατα !

12. Φίδι του Ασκληπιού (*Elaphe longissima*): Απαντάται στην ηπειρωτική Ελλάδα και τα Ιόνια νησιά. Μέγιστο μήκος 100cm. Διατροφή ίδια με του σπιτόφιδου. Είναι ακίνδυνο. [Δεν έχει δηλητήριο.](#)

Φίδι του Ασκληπιού (*Elaphe longissima*)

13. Λαφιάτης (*Elaphe quatuorlineata*): Είναι μεγάλο φίδι, ακίνδυνο. Μέγιστο μήκος 200cm. Ζει στην ηπειρωτική και νησιωτική Ελλάδα. Τρέφεται με πουλιά, θηλαστικά και σαύρες. Είναι καλός αναρριχητής. Τρώει και αυγά πουλιών από τις φωλιές. **Δεν έχει δηλητήριο.**

Λαφιάτης (*Elaphe quatuorlineata*)

14. Τυφλίνος (*Typhlus vermicularis*): Ζει σχεδόν σε όλη την Ελλάδα, νησιωτική και ηπειρωτική. Μέγιστο μήκος 30cm. Τρέφεται μόνο με έντομα. Είναι ακίνδυνο. **Δεν έχει δηλητήριο.**

Τυφλίνος (*Typhlus vermicularis*)

15. Μικρός Βόας (*Eryx jaculus*): Απαντάται στη νησιωτική και ηπειρωτική χώρα. Μέγιστο μήκος 80cm. Τρέφεται με έντομα και μικρές σαύρες. **Δεν έχει δηλητήριο.** Είναι ακίνδυνο.

Μικρός Βόας (*Eryx jaculus*)

16. Ασινόφιδο (*Coronella austriaca*): Ζει στην ηπειρωτική χώρα και συνήθως σε μεγάλα υψόμετρα. Μέγιστο μήκος 100cm. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά και **δεν είναι δηλητηριώδες.**

Ασινόφιδο (*Asinella austriaca*)

17. Αγίοφιδο (*Telescopus fallax*): Ζει στις Κυκλάδες αλλά και σε άλλα νησιά του Αιγαίου και στην ηπειρωτική χώρα. Μέγιστο μήκος 70cm. Τρέφεται με σαύρες, θηλαστικά και έντομα. Είναι οπισθόγλυφο. Το δηλητήριο του όμως δεν προκαλεί τίποτα σε έναν μέσο ενήλικα.

Αγίοφιδο (*Telescopus fallax*)

18. Θαμνόφιδο (*Eirenis modestus*): Είναι ανατολικό είδος ερπετού. Απαντάται στα Ανατολικά νησιά του Αιγαίου και στα παράλια της Τουρκίας. Μέγιστο μήκος 50cm. Τρέφεται με σαρανταποδαρούσες, σκορπιούς, αρουραίους και μικρές σαύρες. Είναι ακίνδυνο. Δεν έχει δηλητήριο.

Θαμνόφιδο (*Eirenis modestus*)

19. Νερόφιδο (*Natrix natrix*, *Natrix tessellata*): Είναι λεπτά φίδια με μέγιστο μήκος τα 100-150cm, συνήθως είναι 50cm. Ζουν σε όλα τα γλυκά νερά. Τρέφονται με γυρίνους, βατράχια, έντομα και μικρά ψάρια. Είναι ακίνδυνα. Δεν έχουν δηλητήριο.

Νερόφιδο (*Natrix natrix*)

Είναι συχνότατα σε λίμνες και ποτάμια ακόμα και στις εκβολές τους. Συνήθως είναι λεπτά σε πάχος και μη δηλητηριώδη. Είναι ακίνδυνα. Δεν έχει αναφερθεί ποτέ επίθεση σε άνθρωπο από νερόφιδο στην Ελλάδα. Στην Πρέβεζα είναι συχνά στη λίμνη Ζηρού, στο Λούρο ποταμό, σε όλο τον Αχέροντα ποταμό και ιδίως στις εκβολές του ανάμεσα στα καλάμια και τα φυτά της όχθης.

Νερόφιδο (Natrix tessellata)

Είναι δικαιολογημένος ο φόβος απέναντι στα φίδια στην Ελλάδα;

- 1.** Ο φόβος απέναντι στα φίδια στην Ελλάδα, είναι μάλλον αδικαιολόγητος. Τα φίδια στην Ελλάδα, ΔΕΝ είναι όλα δηλητηριώδη, παρά μόνον ορισμένα εχιδνοειδή. Πιο πολύ κινδυνεύει κανείς από κεραυνό και από τροχαίο ατύχημα, παρά από φίδια. Αντιθέτως η ύπαρξη των ερπετών είναι μια οικολογική αναγκαιότητα, χρήσιμη για την οικολογική ισορροπία, δεδομένου ότι τα ερπετά τρώνε τα επιβλαβή τρωκτικά και έντομα.
- 2.** Υπολογίζεται ότι ετησίως υπάρχουν στην Ελλάδα 300-500 περίπου περιπτώσεις τσιμπημάτων φιδιών. Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν σε μεγάλο ποσοστό γεωργικό περιβάλλον εργασιών. Πολλές από αυτές τις περιπτώσεις δεν καταγράφονται στατιστικά. Είναι ζήτημα εάν μία από αυτές τις περιπτώσεις είναι θανατηφόρα.
- 3.** Τα φίδια, το χειμώνα βρίσκονται σε χειμερία νάρκη και εμφανίζονται την πάλι την άνοιξη και το καλοκαίρι. Πιο συχνά θα βρούμε φίδια σε πεδινές περιοχές, ιδίως όπου υπάρχουν νερά (λίμνες, ποτάμια, στάσιμα ύδατα) παρά στο ορεινό περιβάλλον.
- 4.** Τα φίδια στην Ελλάδα, ΔΕΝ επιτίθενται ποτέ αναίτια σε άνθρωπο. Δεν τσιμπούν ποτέ άνθρωπο, παρά μόνο όταν τα χέρια του ή τα πόδια του έρθουν σε επαφή μαζί τους, όταν αυτά βρίσκονται κάτω από πέτρες, μέσα σε χόρτα, κλπ.

Τι κάνουμε σε ένα τσίμπημα φιδιού σε άνθρωπο;

Η επικινδυνότητα των φιδιών της χώρας μας αναφέρεται και μόνο στην περίπτωση που καταφέρουν δάγκωμα στον άνθρωπο.

Η διαδικασία του δαγκώματος είναι ταχύτερη στα δηλητηριώδη φίδια και διαρκεί μόνο 1/3 του δευτερολέπτου. Σε ένα τρίτο του δευτερολέπτου το φίδι εκκινάσεται, δαγκώνει και αποτραβιέται πίσω για να διασφαλίσει ότι δεν κινδυνεύει.

Συνήθως πριν το δάγκωμα το φίδι σχηματίζει ένα S με το σώμα του. Κατά την εκτίναξη για το δάγκωμα, τα σαγόνια μπορούν να ανοίξουν κατά 90°. Το δάγκωμα μπορεί να είναι στεγνό (να μην εγχύσει δηλητήριο δηλαδή). Εάν στο σημείο που δάγκωσε το φίδι υπάρχουν δυο μικρές οπές, αυτό σημαίνει πως ενδεχομένως άφησε δηλητήριο.

Ένα τσίμπημα φιδιού σε άνθρωπο στην Ελλάδα κατά κανόνα είναι ΜΗ θανατηφόρο, πλην ελαχίστων σπάνιων εξαιρέσεων. Εάν πρόκειται για μη δηλητηριώδες φίδι ο ασθενής πρακτικά δεν κινδυνεύει από τίποτα.

Εάν πρόκειται για δηλητηριώδες φίδι (συνήθως έχιδνα), λίγα δευτερόλεπτα ή λίγα λεπτά μετά το τσίμπημα το μικτό δηλητήριο τοξινών εισέρχεται στην κυκλοφορία ΔΙΑ ΤΩΝ ΛΕΜΦΑΓΓΕΙΩΝ. Εάν το τσίμπημα γίνει πάνω σε άρβυλο, γάντια χοντρά, ή πάνω από σκληρά ρούχα, πρακτικά είναι ακίνδυνο διότι δεν μπορούν τα δόντια να διεισδύσουν στο δέρμα, ή και να διεισδύσουν το δηλητήριο εκχύνεται στο παρεμβαλλόμενο υλικό (κάλτσα, ύφασμα, κλπ).

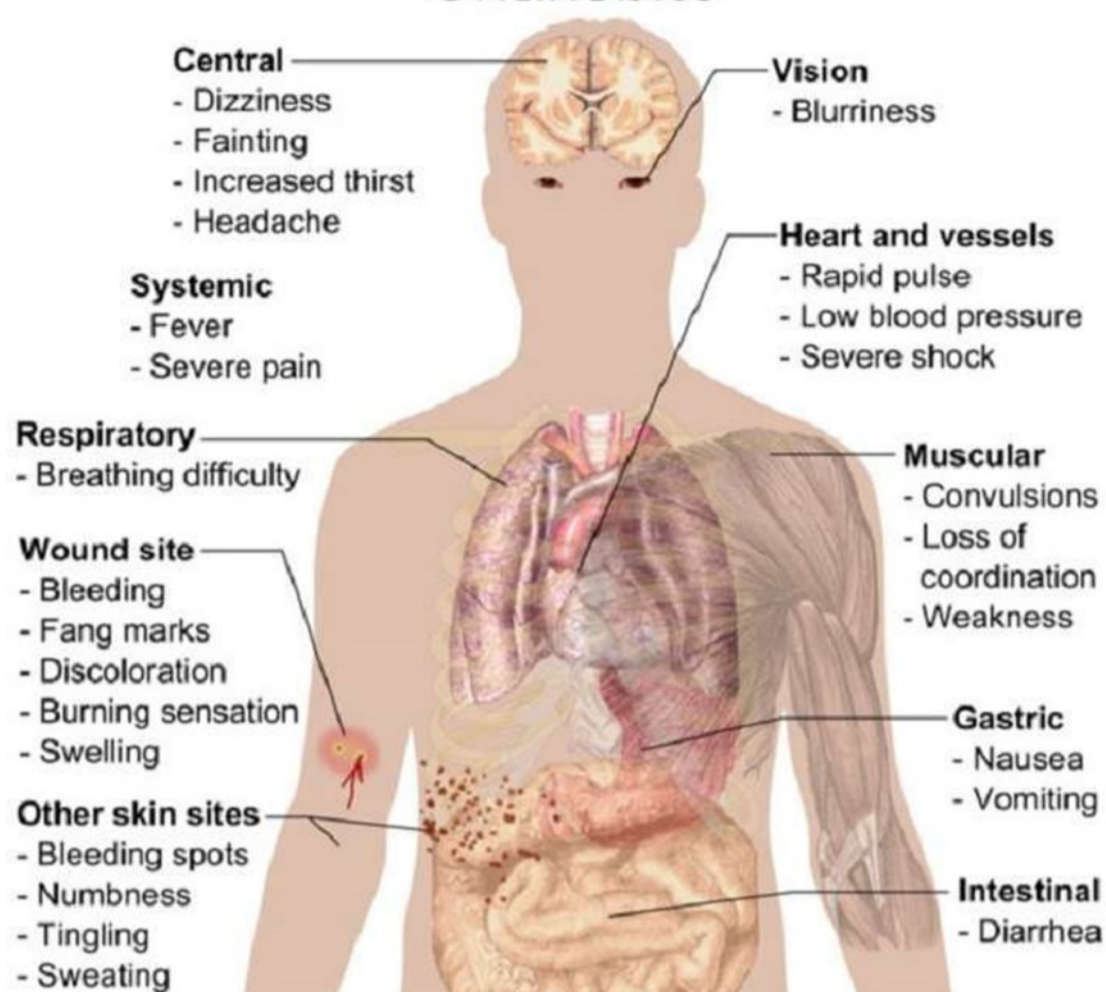
Γενικά πιθανά συμπτώματα δήγματος φιδιού

Η σοβαρότητα των συμπτωμάτων εξαρτάται από την ποσότητα του δηλητηρίου που έχει εγχυθεί και συνήθως είναι:

- Πρήξιμο και έντονος καυστικός πόνος γύρω από το δήγμα.
- Ερύθημα γύρω από το τραύμα.
- Αιμοδία και αργότερα παράλυση του δαγκωμένου άκρου.
- Ναυτία και εμετός.
- Ασθενικός σφυγμός, χαμηλή αρτηριακή πίεση, αδυναμία.
- Αιμοδία της γλώσσας και του στόματος.
- Μαζική εφίδρωση.
- Πυρετός με ή χωρίς ρίγος.
- Μυϊκός τρόμος.
- Σπασμοί
- Διπλωπία.
- Πονοκέφαλος.

Αναλυτικότερα συμπτώματα βλέπετε στην εικόνα που ακολουθεί.

General symptoms of Snakebite

Οι επιπτώσεις που παρουσιάζει στο θύμα ένα δηλητηριώδες δήγμα φιδιού είναι:

- **Κρίση πανικού.** Συμβαίνει αμέσως. Αντιμετωπίζεται με καθησυχασμό ή ένεση Valium.
- **Αλλεργικό σοκ (αναφυλακτικό σοκ), ή οίδημα του λάρυγγος ή αλλεργία στο δέρμα.** Συμβαίνει μέσα σε λεπτά ή ώρες. Αντιμετωπίζεται με ένεση Κορτιζόνης, ένεση Αδρεναλίνης και ένεση αντιισταμινικού.
- **Καταπληξία (περιφερική κυκλοφοριακή ανεπάρκεια).** Συμβαίνει σε λεπτά ή ώρες.
- **Κλινικά σημεία παράλυσης μυών από νευροτοξίνη.** Εκδηλώνεται με μυϊκή αδυναμία ή αδυναμία αναπνοής.
- **Κλινικά σημεία βλάβης στοιχείων του αίματος από αιματοτοξίνη.** Εκδηλώνεται μετά το πρώτο 24ωρο.
- **Οξεία Νεφρική ανεπάρκεια σπάνια από κυτταροτοξίνες δρώσες στο νεφρικό παρέγχυμα.**

Κλινικά σημεία μόλυνσης του τραύματος, από κοινά μικρόβια ή σπανιότατα από τέτανο.

Πρώτες Βοήθειες στο σημείο του ατυχήματος

Να ξεχάσετε όλες τις παλιές οδηγίες των παλαιών εγχειριδίων πρώτων βοηθειών για τα φίδια. Δεν ισχύουν πλέον οι παλιές οδηγίες «δέστο σφιχτά», «κόψτο με ξυράφι και ζούλα το», ή «ρούφα το δηλητήριο και φτύστο», ή «κάνε σχάσεις με νυστέρι».

Θεωρούνται ξεπερασμένες και λανθασμένες. Από τη στιγμή που το δηλητήριο μπήκε με τα δόντια του φιδιού στον υποδόριο ιστό, μέσα σε 1-3 λεπτά κυκλοφορεί ήδη σε όλο το σώμα δια της λεμφικής οδού. Γι' αυτό όλες οι τοπικές επεμβάσεις είναι άσκοπες έως και επικίνδυνες. Εφ' όσον συμβεί τέτοιο περιστατικό ενεργούμε όπως παρακάτω:

- Απομακρυνόμαστε και εμείς και το θύμα από την περιοχή του συμβάντος. Τα φίδια δεν κινούνται με μεγάλη ταχύτητα και μπορεί να είναι κάπου κοντά.
- Διατηρούμε την ψυχραιμία μας. Το πιθανότερο είναι, το φίδι να μην είναι δηλητηριώδες. Αν δούμε στο τραύμα τις χαρακτηριστικές δύο τρύπες από τα δόντια του φιδιού τότε μάλλον έχουμε να κάνουμε με οχιά.
- Ακινητοποιούμε το θύμα, ώστε να μειώσουμε (θεωρητικά) το βασικό μεταβολισμό και την εξάπλωση του δηλητηρίου.
- Δεν κάνουμε καμία περιέδεση. Το δηλητήριο κινείται μέσω της λεμφικής κυρίως κυκλοφορίας και η περιέδεση, ειδικά αν είναι και ίσχυαιμη (δηλαδή με συνοδό απόφραξη των αρτηριών) μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ζημιά.
- Αφαιρούμε αμέσως δακτυλίδια και βέρες από τα δάκτυλα (κίνδυνος οιδήματος)
- Δεν κάνουμε τομές με μαχαιρίδια και δεν αναρροφάμε αίμα από την πληγή (ειδικά με το στόμα!). Η καταστροφή των ιστών και ο πόνος που προκαλείται έτσι, είναι πολύ πιο επικίνδυνα από το 6% του δηλητηρίου που έχει υπολογιστεί ότι απομακρύνεται με τις άνω μεθόδους.
- Πλένουμε το τραύμα με ήπια αντισηπτικά (π.χ. σαπούνι με νερό, οξυζενέ κ.λ.π.). Δεν τοποθετούμε πάγο.
- Δεν δίνουμε στο θύμα να πει αλκοόλ, ούτε ισχυρά παυσίπονα.

Φροντίζουμε για την άμεση μεταφορά του θύματος στην πλησιέστερη ιατρική μονάδα, τηλεφωνώντας εκ των προτέρων και αναφέροντας το συμβάν και τον τύπο του φιδιού ώστε να χορηγηθεί αντιοφικός ορός.

Η καλύτερη πρώτη βοήθεια σε ασθενή με τσίμπημα φιδιού, μέχρι τη διακομιδή σε Νοσοκομείο, είναι η χορήγηση μιας ένεσης Κορτιζόνης (Solu Cortef, ή Solu Medrol 250mg ενδομυϊκώς) και ένα παυσίπονο μαζί με την καθησύχαση στον ασθενή ότι δεν κινδυνεύει η ζωή του.

Αναλυτικότερα για δήγμα οχιάς θα πρέπει να έχετε υπ' όψη σας ότι:

- Οι ενήλικες οχιάς τρέφονται με μικρά ζώα, όπως ποντίκια, άλλα ερπετά και πτηνά. Το δηλητηριώδες της είναι επικίνδυνο. Τυπικά περιέχει πολλές πρωτεΐνες (ένζυμα που διαλύουν πρωτεΐνες). Αυτές προκαλούν συμπτώματα πόνου, οίδημα και νέκρωση, όπως επίσης και απώλεια αίματος.
- Οι οχιάς δεν κυνηγούν και δεν επιτίθενται ποτέ στον άνθρωπο εάν δεν πατηθούν, πιαστούν ή απειληθούν άμεσα. οπότε αρχικά δεν χρειάζεται να πανικοβληθούμε. Εάν πλησιάσουμε σε απόσταση λιγότερο από 60 εκ. μπορεί η οχιά να κάνει κάποια εκτίναξη για να προσπαθήσει να δαγκώσει.

- Σε σπάνιες περιπτώσεις ο θάνατος του θύματος συνήθως επέρχεται είτε από αναφυλακτικό σοκ, είτε από την πτώση της αρτηριακής πίεσης.
- Τα περισσότερα δήγματα οχιάς στον άνθρωπο είναι «στεγνά» και προειδοποιητικά, χωρίς την έγχυση δηλητηρίου. Αν δεχθεί κάποιος δηλητηριώδες δήγμα από οχιά, απαιτείται έγκαιρη ιατρική φροντίδα.
- Επαναλαμβάνεται ότι είναι σημαντικό να μην σκιστεί ή κοπεί το δέρμα στο σημείο του δήγματος και να μην δεθεί το δαγκωμένο μέλος. Το δηλητήριο εξαπλώνεται κυρίως μέσω της λέμφου και όχι της φλεβικής ή αρτηριακής οδού, έτσι το να προκληθεί αιμορραγία στο σημείο του δαγκώματος είναι ανούσι-ο αλλά και επικίνδυνο, λόγω του τραυματικού σοκ που μπορεί να προκληθεί και να επιδεινώσει την κατάσταση του ασθενούς.
- Επίσης μία σφιχτή περιέδεση του δαγκωμένου μέλους φράσσει την κυκλοφορία του αίματος και μπορεί να προκαλέσει νέκρωση, γάγγραινα και θρομβώσεις, έτσι είναι σημαντικό να διατηρηθεί η ομαλή κυκλοφορία του αίματος.
- Στις σοβαρότερες περιπτώσεις, αν δεν επιφέρει θάνατο, το δήγμα οχιάς αφήνει μόνιμη ουλή στο σημείο του δαγκώματος, ή αν επιμολυνθεί η περιοχή και προκληθεί γάγγραινα, μπορεί να απαιτηθεί ακρωτηριασμός του μέλους. Μπορεί επίσης ο ασθενής να είναι αλλεργικός στο δάγκωμα.

Κατά την συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων δηλητηριωδών δηγμάτων στην χώρα μας τα συμπτώματα υποχωρούν μετά την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη και επέρχεται πλήρης ίαση του ασθενούς σε 10 ημέρες.

Νοσηλεία στο Νοσοκομείο

Ο ασθενής πρέπει να νοσηλεύεται άμεσα σε Χειρουργική Κλινική και μάλιστα σε Νοσοκομείο που έχει διαθέσιμη ΜΕΘ, και Τεχνητό Νεφρό διότι κάποια στιγμή μπορεί να χρειασθεί τεχνητή υποστήριξη αναπνοής ή αιμοκάθαρση.

Οι Νοσηλευτικές οδηγίες περιλαμβάνουν ενδοφλέβια χορήγηση όλων των φαρμάκων και παρακολούθηση του ασθενούς για τυχόν επιπλοκές όπως αλλεργικό σοκ (Κορτιζόνη, αδρεναλίνη, αντιϊσταμινικά), μόλυνση (αντιβιοτικά), θρόμβωση (χορήγηση αντιθρομβωτικών ηπαρινών), τοξίνη παράλυσης μυών (παρακολούθηση αναπνοής, σπάνια απαιτείται διασωλήνωση), καρδιοτοξίνη (παρακολούθηση ΗΚΓ), νευροτοξίνες (παρακολούθηση μυϊκής ισχύος), αιματοτοξίνη (παρακολούθηση εξετάσεων αίματος και σε περίπτωση κινδύνου μετάγγιση αίματος), και σπάνια αιμοκάθαρση.

Η χορήγηση αντιοφικού ορού και αντιτετανικού ορού είναι στην κρίση του ιατρού ανάλογα με την περίπτωση. Συνήθως ο ασθενής εξέρχεται σε 4 μέρες. Είναι σπάνιο να πεθάνει άνθρωπος από τσίμπημα φιδιού στην Ελλάδα.

Οδηγίες για την πρόληψη δήγματος φιδιών

Οι αγρότες, οι κτηνοτρόφοι, οι κυνηγοί και γενικά οι άνθρωποι της υπαίθρου γνωρίζουν καλά ότι την άνοιξη και τους πρώτους μήνες του καλοκαιριού, τα φίδια δεν παραμερίζουν εύκολα στο πέρασμα του ανθρώπου και ότι «χτυπάνε» πιο συχνά.

Είναι δε πιο δραστήρια και πιο επικίνδυνα τις απογευματινές και νυχτερινές ώρες. Οι ειδικοί όμως, διαψεύδουν όλα τα παραπάνω και επιμένουν πως τα φίδια επιτίθενται μόνον όταν ενοχληθούν.

Ένας προληπτικός τρόπος αποφυγής των φιδιών είναι το «βαρύ» βάδισμα και η πρόκληση δονήσεων στο έδαφος, ώστε να γίνεται αισθητή η παρουσία μας.

Οι μπότες, οι χονδρές κάλτσες και τα χονδρά επίσης παντελόνια, είναι απαραίτητα στα άτομα, τα οποία βαδίζουν σε μέρη που αποτελούν εστίες φιδιών.

Πριν καταλήξουμε σε κατάλυμα και σε χώρο ανάπαυσης, ελέγχουμε πολύ προσεκτικά την περιοχή.

“Τροφή”: Παρακαλώ πάρα πολύ, καθώς δεν είμαστε ειδικοί επί του θέματος, εάν κάποιος γνωρίζει περισσότερα και κυρίως εγκυρότερα το θέμα, να κάνει τον κόπο να το μοιραστεί μαζί μας, ώστε και εμείς με την σειρά μας να ενημερώσουμε πιο σωστά τους αναγνώστες μας!

Ευχαριστώ!